

Sygn. akt: X U 50/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2018 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu
w składzie:

Przewodniczący: SSR Agnieszka Chlipała - Koziol

Protokolant: Katarzyna Kunik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 października 2018 r. we Wrocławiu

sprawy

z odwołania wnioskodawczyni **A. Z.**

od decyzji strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

z dnia 5 grudnia 2017 r. znak: (...)

o zasiłek chorobowy

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we

W. z dnia 5 grudnia 2017 r. znak: (...) o tyle tylko, że uchyla nałożony na wnioskodawczynię A. Z. obowiązek zwrotu na fundusz chorobowy odsetek w kwocie 174,84 zł, a w pozostałym zakresie odwołanie oddala;

II. nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15.12.2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. odmówił wnioskodawczyni A. Z. prawa do zasiłku chorobowego za okres 9.04.2016 r. do 5.05.2016 r. i zobowiązał ją do zwrotu nienależnie pobranego z funduszu chorobowego zasiłku chorobowego za ten okres w kwocie 1573,83 zł z odsetkami w wysokości 174,84 zł, łącznie 1748,67 zł.

W odwołaniu od decyzji A. Z. domagała się jej zmiany i przyznania na jej rzecz spornego świadczenia oraz uchylenia obowiązku jego zwrotu. Wskazała, że ZUS płacił zasiłek do 5.05.2016 r., zaś umowa z (...) trwała od 1.02.2016 r. do 30.04.2016 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy domagał się jego oddalenia. Wskazał, że w okresie niezdolności do pracy wnioskodawczyni wykonywała czynności w ramach umowy zlecenia z (...) S.A.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona A. Z. w okresie zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w firmie (...) od dnia 16.07.2013 r.

W dniu 21.03.2016 r. stała się niezdolna do pracy i przedłożyła zwolnienia lekarskie od dnia 21.03.2016 r. do 12.04.2016 r., od 13.04.2016 do 28.04.2016 i od 29.04.2016 r. do 5.05.2016 r.

Pracodawca zrealizował wypłatę zasiłku chorobowego za okres od dnia 21.03.2016 r. do 8.04.2016 r. oraz zasiłku chorobowego za okres od dnia 9.04.2016 r. do 5.05.2016 r.

Dowód: okoliczności bezsporne, a nadto dokumenty zgromadzone w aktach rentowych

W dniu 1.02.2016 r. A. Z. zawarła umowę zlecenia z (...) S.A. w W. na okres do dnia 30.04.2016 r. Była asystentką M. O.. Jej praca polegała na edytowaniu ofert dotyczących nieruchomości, które były wprowadzane do systemu, do którego miała dostęp przez internet i o których była informowana przez M. O.. M. O. kontrolowała, czy A. Z. wykonywała zleczone jej zadania. W okresie obowiązywania umowy A. Z. zgłosiła raz, że przez tydzień będzie przebywała na zwolnieniu lekarskim. W pozostałym okresie wykonywała zadania objęte umową z (...) S.A. A. Z. prawidłowo i terminowo wykonała zleczone jej zadania i otrzymała wynagrodzenie określone umową zlecenia.

Dowód: zeznania świadek M. O. k. 92 v.

(...) S.A. do ZUS z 22.09.2016 r.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawczyni zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części dotyczącej obowiązku zwrotu odsetek ustawowych, w pozostałym zakresie było zaś nieuzasadnione.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż w ocenie Sądu Rejonowego nie było w niniejszej sprawie podstaw do zawiadomienia płatnika - pracodawcy wnioskodawcy - o możliwości wstąpienia do sprawy w charakterze zainteresowanego.

Zgodnie z art. 477 (11) § 2 k.p.c., zainteresowanym jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 26.10.2017 r. (sygn. akt III AUa 182/17), o tym, czy konkretna osoba posiada status zainteresowanego ze względu na przedmiot postępowania w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, przesądza nie jej subiektywne przekonanie, ale obiektywna okoliczność, że w danym wypadku prawa lub obowiązki tej osoby "zależą" od rozstrzygnięcia sprawy. Rozstrzygnięcie sprawy powoduje bowiem zmianę w sferze prawnej zainteresowanego. Może ona polegać na uzyskaniu prawa bądź jego utracie albo na pojawieniu się powinności, ewentualnie o jej wygaśnięciu. Zatem wskazany w omawianym przepisie związek zależności musi mieć charakter bezpośredni, co oznacza, że z samej mocy wydanej decyzji muszą płynąć dla zainteresowanego prawa lub obowiązki wynikające z prawa ubezpieczeń społecznych, które mogą być podtrzymane w wyroku. W konsekwencji, tylko wtedy gdy wynik postępowania prowadzi do stworzenia indywidualnej normy prawnej oddziałującej nie tylko na adresata decyzji, lecz także na inny podmiot można uznać, że prawa lub obowiązki tego podmiotu zależą od rozstrzygnięcia sprawy. W takiej właśnie sytuacji występuje bezpośrednia zależność, o której mowa w art. 477 (11) § 2 k.p.c.

Jak wynika z art. 84 ust. 1, 2 i 6 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11 (ust.1). Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się: 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania, 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia (ust. 2). Jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot (ust. 6).

Niniejsza sprawa dotyczy zwrotu zasiłku przez pracownika z powodu podjęcia przez niego zatrudnienia w okresie zwolnienia lekarskiego, nie zaś z powodu przekazania przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Nie zachodzi zatem nawet potencjalnie sytuacja, w której do zwrotu świadczenia zobowiązany byłby płatnik. Okoliczność samej technicznej wypłaty zasiłku przez płatnika nie ma znaczenia dla jego statusu jako ewentualnego zainteresowanego, przy przyjęciu tej koncepcji w każdej bowiem sprawie o zasiłek zainteresowanym musiałby być również pracodawca.

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 25.06.1998 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Stan faktyczny sprawy Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dokumentów, których autentyczności i zgodności z prawdą nie kwestionowała żadna ze stron, a nadto na podstawie zeznań świadek M. O., które jako spontaniczne, logiczne i znajdujące potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym z dokumentów Sąd uznał za w pełni wiarygodne. Świadek wyczerpująco opisała zakres obowiązków wnioskodawczynie jako jej asystentki, rodzaj zadań, jakie wykonała w ramach umowy zlecenia i sposób oraz okres ich wykonywania.

Z zeznań świadek O. wynikało, że wnioskodawczynie A. Z. przez okres objęty umową zlecenia wykonywała na bieżąco pracę w postaci edytowania ogłoszeń dotyczących nieruchomości. Nie było możliwe, żeby nie wykonywała przy przez półtora miesiąca. Chorobę zgłaszała tylko raz, okres niezdolności do pracy trwał około tygodnia.

W świetle wiarygodnych zeznań świadek O., za całkowicie niewiarygodne Sąd uznał wyjaśnienia wnioskodawczynie, która utrzymywała, że będąc na zwolnieniu nie wykonywała pracy na rzecz (...) S.A. Wnioskodawczynie stała się niezdolna do pracy w dniu 21.03.2016 r., musiałaby zatem nie wykonywać umowy zlecenia przez niemal połowę okresu jej obowiązywania. W świetle wyczerpujących zeznań świadek O., że praca była przez cały okres zlecenia na bieżąco wykonywane oraz faktu, iż wnioskodawczynie za każdy miesiąc wykonywania zlecenia otrzymała wynagrodzenie wskazane w umowie, wyjaśnienia wnioskodawczynie Sąd uznał za niewiarygodne.

Nie ulega zatem wątpliwości, że wnioskodawczynie wykonywała w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową, w związku z czym na mocy cytowanego art. 17 ustawy z dnia 25.06.1998 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, utraciła prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Świadczenie wypłacone pomimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty oraz wypłacone w przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia, podlegają zwrotowi jako nienależne (art. 84 ust. 1, 2 i 6 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych).

Odwołanie było uzasadnione jedynie w zakresie, w jakim obejmowało obowiązek zwrotu odsetek. Nie znajduje bowiem uzasadnienia na gruncie przepisów prawa i utrwalonych poglądów judykatury stanowisko organu rentowego co do sposobu naliczania odsetek od świadczenia nienależnego, za takie zaś należy uznać świadczenie pobrane przez wnioskodawcę.

W wyroku z dnia 3 lutego 2010 r. (sygn. akt I UK 210/09, LEX nr 585713) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że odesłanie do zasad prawa cywilnego w art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie dotyczy określenia terminu, od którego dłużnik pobierający nienależnie świadczenie z ubezpieczenia społecznego spóźnia się z jego zwrotem. Nie jest to materia zasad prawa cywilnego, lecz prawa ubezpieczeń społecznych. Określenia terminu, od którego należą się odsetki od świadczeń z ubezpieczenia społecznego, także od świadczeń podlegających zwrotowi, należy poszukiwać w prawie ubezpieczeń społecznych, a nie w prawie cywilnym. Rozwinięcie powyższego stanowiska Sądu Najwyższego nastąpiło w licznych orzeczeniach sądów apelacyjnych, zajmujących się materią przedmiotowego zagadnienia. I tak w wyroku z dnia 18 października 2013 r. (sygn. akt III AUa 229/13, LEX nr 1391864) Sąd Apelacyjny w Gdańsku wskazał, że żądanie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji (można

powiedzieć, że staje się wymagalne w tym momencie, a nie w czasie spełniania świadczeń). Z tą chwilą następuje też wymagalność (w prawnym znaczeniu według prawa cywilnego – art. 359 § 2 k.c.) roszczenia o odsetki, gdyż od tej chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego (art. 481 § 1 k.c.). Z tą też chwilą rozpoczyna się bieg przedawnienia roszczenia o zapłatę odsetek. W podobnym tonie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 21 marca 2013 r. (sygn. akt III AUa 1311/12), wskazując, że dopiero od dnia następnego po dacie doręczenia ubezpieczonemu decyzji należy liczyć stan opóźnienia w zwrocie organowi nienależnie pobranych świadczeń (...) Tym samym brak było podstaw do obciążania wnioskodawcy odsetkami za okres sprzed wydania decyzji, jak to uczynił organ rentowy w jej treści. W wyroku z dnia 28 stycznia 2016 r. (sygn. akt III AUa 736/15, LEX nr 2025563) Sąd Apelacyjny w Poznaniu podkreślił, iż Nie można utrzymywać, że świadczenia wypłacone na podstawie pozostającej w obrocie prawnym decyzji administracyjnej jako nienależne podlegały zwrotowi w dacie wypłaty, choćby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły. Świadczenia w myśl art. 84 u.s.u.s. i art. 138 u.e.r.f.u.s., uważane za nienależne, podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną. Zatem organ rentowy powinien naliczać odsetki ustawowe od nienależnie pobranego świadczenia od dnia doręczenia osobie zobowiązanej decyzji obligującej do zwrotu takiego świadczenia, gdyż dopiero od tej daty osoba taka pozostaje w zwłoce ze spełnieniem świadczenia.

Uwzględniając powyższe należy w ocenie Sądu Rejonowego uznać za nietrafne stanowisko organu rentowego, zgodnie z którym zasadne jest żądanie od odwołującej się zwrotu odsetek za okres od dnia następnego po dniu wypłaty świadczenia do dnia wydania decyzji.

Z powyższych względów Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawczyni od decyzji organu rentowego było uzasadnione jedynie w części dotyczącej odsetek i w punkcie I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477 (14) § 2 k.p.c. w ten sposób, że zwolnił wnioskodawczynię jedynie z obowiązku zwrotu odsetek w kwocie 174,84 zł, zaś w pozostałym zakresie odwołanie oddalił.

Zgodnie z art. 96 ust. 1 pkt 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, strona wnosząca odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych (tj. opłat sądowych i wydatków). Zgodnie zaś z art. 98 u.k.s.c., w toku postępowania z zakresu ubezpieczeń społecznych wydatki ponosi Skarb Państwa. W niniejszej sprawie nieuiszczonymi kosztami sądowymi Sąd obciążył zatem Skarb Państwa.